

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HÀ VĂN LUẬN

VẬN DỤNG DẠY HỌC NHÓM
THEO HƯỚNG PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC, TỰ LỰC
VÀ SÁNG TẠO CỦA HỌC SINH KHI DẠY CHƯƠNG
“CẢM ỨNG ĐIỆN TỪ” VẬT LÝ 11 THPT

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Thái Nguyên, năm 2014

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HÀ VĂN LUẬN

**VẬN DỤNG DẠY HỌC NHÓM
THEO HƯỚNG PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC, TỰ LỰC
VÀ SÁNG TẠO CỦA HỌC SINH KHI DẠY CHƯƠNG
“CẢM ỨNG ĐIỆN TỪ” VẬT LÝ 11 THPT**

Chuyên ngành: Lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Vật lý

Mã số: 60.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Tô Văn Bình

Thái Nguyên, năm 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan công trình đề tài nghiên cứu này là của tôi, các kết quả và số liệu là trung thực và chưa được công bố trên bất kì tạp chí hay công trình nghiên cứu nào khác.

Thái Nguyên, Tháng 8 năm 2014

Tác giả

Hà Văn Luận

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới thầy giáo hướng dẫn khoa học PGS.TS. Tô Văn Bình đã tận tình dạy bảo, hướng dẫn và giúp đỡ em trong quá trình hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn tới tập thể các thầy cô giáo trong tổ Phương pháp giảng dạy vật lý, Ban chủ nhiệm khoa vật lý, Phòng sau đại học – Trường ĐHSP Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ em trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu, các thầy cô giáo trường THPT Hoàng Quốc Việt, trường THPT Võ Nhai đã tạo điều kiện sẵn sàng giúp đỡ em hoàn thành chương trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin chân thành cảm ơn các đồng nghiệp, gia đình, bạn bè và người thân đã động viên và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu để hoàn thiện luận văn này.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2014

Tác giả:

Hà Văn Luận

MỤC LỤC

	Trang
Trang phụ bìa	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các ký hiệu, chữ viết tắt	iv
Danh mục các bảng.....	v
Danh mục các biểu đồ, đồ thị	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Giả thuyết khoa học	2
4. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.....	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	3
6. Phương pháp nghiên cứu	3
7. Phạm vi nghiên cứu	3
8. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài.....	3
9. Cấu trúc luận văn.....	4
Chương 1 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC, TỰ LỰC VÀ SÁNG TẠO CỦA HỌC SINH TRONG DẠY HỌC NHÓM	5
1.1. Tổng quan về đề tài nghiên cứu.....	5
1.2. Quan điểm về dạy học hiện đại.....	6
1.3. Dạy học nhóm.....	9
1.3.1. Khái niệm dạy học nhóm.....	9
1.3.2. Các cách thành lập nhóm.....	10
1.3.3. Quy trình tổ chức dạy học theo nhóm	12
1.4. Phát huy tính tích cực, tự lực, sáng tạo trong học tập.....	14
1.4.1. Phát huy tính tích cực trong học tập	14
1.4.1.1. Tính tích cực trong học tập.....	14

1.4.1.2. Những biểu hiện của tính tích cực trong học tập	14
1.4.1.3. Các cấp độ của tính tích cực trong học tập	15
1.4.1.4. Những nhân tố ảnh hưởng đến tính tích cực nhận thức	15
1.4.1.5. Các biện pháp phát huy tính tích cực nhận thức của HS	16
1.4.2. Phát huy tính tự lực của HS trong học tập.....	17
1.4.2.1. Tự lực trong học tập.....	17
1.4.2.2. Biểu hiện của tính tự lực của học sinh.....	18
1.4.2.3. Có nhiều nhân tố ảnh hưởng đến tính TLTH của học sinh như.....	18
1.4.2.4. Một số biện pháp nhằm phát huy tính tự lực của HS trong học tập	20
1.4.3. Phát triển năng lực sáng tạo của HS trong dạy học vật lí.....	20
1.4.3.1 Sáng tạo và năng lực sáng tạo.....	20
1.4.3.2. Biểu hiện của tính sáng tạo.....	22
1.4.3.3. Các mức độ rèn luyện năng lực sáng tạo	23
1.4.3.4. Những yếu tố cần thiết, ảnh hưởng đến năng lực sáng tạo	23
1.4.3.5. Các biện pháp hình thành và phát triển năng lực sáng tạo của HS trong dạy học vật lí.....	24
1.5. Tổ chức dạy học theo hướng phát huy tính tích cực, tự lực và sáng tạo của HS...	25
1.5.1. Dạy và học tích cực, tự lực, sáng tạo	25
1.5.2. Các đặc điểm của dạy và học tích cực	25
1.5.3. Phương pháp dạy học theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh	27
1.5.4. Phương pháp dạy học nhóm và việc phát huy tính tích cực, tự lực, sáng tạo trong học tập của học sinh	27
1.6. Thực trạng dạy học phát huy tính tích cực, tự lực trong dạy học vật lý ở trường THPT	28
1.6.1. Mục đích điều tra	28
1.6.2. Phương pháp điều tra	28
1.6.3. Kết quả điều tra.....	29
Kết luận chương 1	32

Chương 2 THIẾT KẾ TIỀN TRÌNH DẠY HỌC NHÓM MỘT SỐ KIẾN THỨC CHƯƠNG "CẢM ỨNG ĐIỆN TỪ" VẬT LÝ 11 THPT NHẪM PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC, TỰ LỰC VÀ SÁNG TẠO CỦA HỌC SINH.	33
2.1. Phát huy tính tích cực, tự lực và sáng tạo của học sinh qua dạy học nhóm trong dạy học vật lý	33
2.1.1. Đặc điểm bộ môn vật lý	33
2.1.2. Phát huy tính tích cực và tự lực của học sinh qua dạy học nhóm trong dạy học vật lý.....	34
2.1.2.1. Tổ chức hoạt động học tập của học sinh trong dạy học nhóm	34
2.1.2.2. Tổ chức thu thập và xử lý thông tin của HS trong dạy học nhóm.....	35
2.2. Phân tích cấu trúc đặc điểm của chương " Cảm ứng điện từ "	37
2.2.1. Vị trí đặc điểm của chương "Cảm ứng điện từ"	37
2.2.1.1. Vị trí của chương “Cảm ứng điện từ” trong chương trình vật lý THPT.....	37
2.2.1.2. Đặc điểm của chương “Cảm ứng điện từ”	37
2.2.2. Mục tiêu dạy học của chương.....	38
2.2.3. Phân tích cấu trúc kiến thức của chương.....	38
2.2.4. Phân tích đánh giá thực trạng dạy học của chương “Cảm ứng điện từ”.....	39
2.3. Thiết kế tiến trình dạy học nhóm một số kiến thức chương “Cảm ứng điện từ” vật lý 11 THPT để phát huy tính tích cực, tự lực và sáng tạo của học sinh.	41
Kết luận chương 2.....	74
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	75
3.1. Mục đích, đối tượng của thực nghiệm sư phạm (TNSP).....	75
3.1.1. Mục đích của thực nghiệm sư phạm.	75
3.1.2. Đối tượng của thực nghiệm sư phạm.....	75
3.2. Nhiệm vụ và phương pháp thực nghiệm sư phạm.	75
3.2.1 Nhiệm vụ của thực nghiệm sư phạm	75
3.2.2. Phương pháp thực nghiệm sư phạm	76
3.3. Phân tích và đánh giá kết quả thực nghiệm sư phạm	77
3.3.1. Cơ sở của việc đánh giá kết quả TNSP.....	77

3.3.1.1. Đánh giá những biểu hiện về thái độ của tính tích cực, tự lực và sáng tạo của HS trong giờ học trong quá trình TNSP	77
3.3.1.2 Đánh giá tính tích cực, tự lực và sáng tạo của HS qua bài kiểm tra	78
3.3.2. Kết quả thực nghiệm sư phạm	81
3.3.2.1. Đánh giá quá trình phát huy tính tích cực, tự lực, sáng tạo của học sinh qua các giờ học.	81
3.3.2.2. Phân tích đánh giá hiệu quả dạy học nhóm đối với việc phát huy tính tích cực, tự lực và sáng tạo của học sinh qua bài kiểm tra.	82
Kết luận chương 3	96
KẾT LUẬN CHUNG	97
PHỤC LỤC	

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Giáo dục và đào tạo	GD-ĐT
Phương pháp	PP
Phương pháp dạy học	PPDH
Phương pháp dạy học tích cực	PPDHTC
Tính tích cực	TTC
Tự lực trong học tập	TLHT
Hoạt động tổ chức dạy học	HĐTCDH
Hình thức tổ chức dạy học	HTTCDH
Giáo viên	GV
Học sinh	HS
Trung học phổ thông	THPT
Sách giáo khoa	SGK
Thực nghiệm	TN
Đối chứng	ĐC

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 3.1. Đặc điểm chất lượng học tập của lớp TN và ĐC	75
Bảng 3.2: Bảng tổng kết mức độ hứng thú, tích cực, chú ý nghe giảng của lớp TN và lớp ĐC.....	81
Bảng 3.3. Kết quả bài kiểm tra 1	83
Bảng 3.4. Bảng xếp loại - bài kiểm tra 1	83
Bảng 3.5. Bảng phân phối tần suất kết quả bài kiểm tra số 1	84
Bảng 3.6. Kết quả bài kiểm tra 2	86
Bảng 3.7. Bảng xếp loại - bài kiểm tra 2	87
Bảng 3.8. Bảng phân phối tần suất kết quả bài kiểm tra số 2.....	88
Bảng 3.9. Kết quả bài kiểm tra 3	91
Bảng 3.10. Bảng xếp loại - bài kiểm tra 3	91
Bảng 3.11. Bảng phân phối tần suất kết quả bài kiểm tra số 3.....	92
Bảng 3.12. Bảng tổng hợp các tham số thống kê qua ba bài kiểm tra TNSP.....	94